“Bouwen tussen bomen.”

Zeventig woningen realiseren in een natuurgebied lukt niet zonder het kappen van bomen. Hoewel het tegenstrijdig klinkt, kan dat ook in het voordeel van de natuur zijn. Project De Hooge Riet in Ermelo laat zien dat bouwen en het verbeteren van de natuur samen kan gaan. “Op een aantal plekken hebben we het riool om de bomen heen gelegd.”

“Infiltratie van regenwater is hier hard nodig.”

Aan de rand van Ermelo staat een voormalig pand van de GGZ met monumentale status. Daaromheen heel veel groen: een bos met een flink aantal monumentale bomen en een in 1930 ontworpen park. Zowel het gebouw als het groen werd al jaren niet meer onderhouden. Heijmans Vastgoed kocht het terrein op om er woningen te ontwikkelen. Tegelijkertijd krijgt de natuur een opwaardering. Heijmans Infra sloot bij het project aan en is onder andere verantwoordelijk voor de natuurvriendelijke riolering en infiltratiekratten onder het terrein, het aanleggen van de rondweg en de parkeerterreinen. Lopend over het terrein geven Infra projectleider Jorne Peters en uitvoerder Robin Gorte uitleg. “Wat je hier ziet, is de fundering van de nieuwbouwwoningen die we realiseren. Tegelijkertijd worden er in het monument appartementen gebouwd”, legt Jorne Peters uit. Om dat mogelijk te maken, zijn er eerst 175 bomen gekapt. “Voordat we hier aan de slag gingen, hebben ecologen en boomexperts het gebied in kaart gebracht. Uit de analyses bleek dat er wel veel groen was, maar dat het eenzijdig was en bovendien gebrekkig onderhouden. Door de mindere bomen weg te halen, ontstaat er ruimte voor diversiteit.” De gekapte bomen worden deels hergebruikt door hier houten bankjes van te maken die in dit gebied worden teruggeplaatst.

Passen en meten

De natuurlijke diversiteit wordt onder andere gestimuleerd door het aanplanten van struiken en kruiden, omdat dat de plekken zijn waar insecten en kleine dieren graag verblijven. Ook zijn er in het plan andere voorzieningen voor dieren meegenomen, zoals vleermuiskasten, nestkasten voor gierzwaluwen, een eendenhuis en een bijenhotel. Op het terrein valt direct op dat rondom een grote hoeveelheid bomen bescherming is aangebracht. Er zijn stammen omwikkeld met jute om zonnebrandschade te voorkomen, bij een aantal beschermen houten latten de stam en diverse bomen staan in de hekken. “Dat zijn de monumentale bomen, de hekken voorkomen dat we er te dicht langsrijden. Want zwaar materieel kan de grond indrukken waardoor wortels kunnen verstikken”, legt Robin Gorte uit. Het tussen-de-bomen-door werken was ook een uitdaging bij de aanleg van het riool. ▶

"In het eerste rioolontwerp liep alles zoveel mogelijk rechtdoor. Maar in de praktijk kon dat helemaal niet. Op een aantal plekken moest het riool om een boom heen gelegd worden. Dat was soms echt passen en meten."

800 meter infiltratiebuis

Omdat de Veluwe kampt met verdroging, was het een vereiste van de gemeente dat alle bestaande en nieuwe gebouwen op het terrein een gescheiden waterafvoersysteem zouden krijgen. Zo komt hemelwater niet terecht in het riool, maar stroomt het terug het gebied in. "Infiltratie van regenwater is hier hard nodig. Het is hier ontzettend groen, toch staat het grondwaterpeil hier 3,5 meter diep. Daarom hebben we hier onder het terrein 800 meter aan infiltratiebuis aangelegd. Dat is een geperforeerde pvc-buis van 400mm doorsnede met daaromheen doek en drainagezand. Als het regent, loopt het water van de daken eerst de buis in en vervolgens door het zand terug naar de ondergrond. Mocht de buis helemaal vollopen, dan is er een overstort naar de vijver", legt uitvoerder Robin Gorte uit.

Mag het ietsje meer zijn?

Ondanks dat duurzaamheid verwerven zit in het oorspronkelijke plan, wordt er tijdens het project steeds bekeken of het nog duurzamer kan. Peters: "Zo hebben we vanmiddag een sessie om het ontwerpplan van het park tegen het licht te houden. Samen met Heijmans Vastgoed bekijken we waar we kunnen optimaliseren. Dat zit bijvoorbeeld in het materiaal dat we gebruiken. De halfverharding voor de paden die nu is opgenomen in het plan, valt bijvoorbeeld niet onder het NL Green Label. Maar er zijn alternatieven die daar wel onder vallen. Met de productkennis die we hebben bij Infra, kunnen we daarover meedenken." Hetzelfde gebeurt in de overleggen met de gemeente, vult zijn collega aan. "Voor de toegangsweg had de gemeente het plan om de oude weg er helemaal uit te halen en er een nieuwe voor in de plaats te leggen. Vanuit de circulaire gedachte zeggen wij dan: kunnen we de oude weg niet gebruiken als ondergrond voor de nieuwe? Dan leveren wij de technische onderbouwing van die duurzamere variant, zodat zij een keus kunnen maken."

Natuurvriendelijk binnen de regels

Lopend over het terrein wijst uitvoerder Gorte op de overwoekerde en verzakte paden van het park. "Die gaan we verbreden en ophogen." De vervallen vijver wordt ook aangepakt, waarbij rekening wordt gehouden met het monumentale ontwerp. Dat is niet altijd makkelijk te combineren. "We willen de vijver natuurvriendelijk inrichten, maar de oorspronkelijke strakke beschoeiing is dat niet echt. Toch mogen we die vanwege de monumentregels niet aanpassen. Daarom bekijken we nu of we een eiland kunnen aanbrengen in de vijver." De pomp in de vijver is al vernieuwd, het bruggetje krijgt een nieuw dek en in de plantvakken komt binnenkort de oorspronkelijke beplanting terug. Aan het einde van de vijver ligt een put. Het is de overstort van het infiltratieriool. Tot op heden is het ongebruikt gebleven. "Bij de eerste flinke lentebui, gebeurde er hier niets", zegt Gorte. "Hét bewijs dat het infiltratiesysteem hard nodig is." ■